

Handläggare, titel, telefon
Max Lindahl, sakkunnig
011-15 77 37

Socialdepartementet

Yttrande över betänkandet Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystemen (SOU 2023:52)

Ert diarienummer: S2023/02576

Sammanfattning

Norrköpings kommun har getts tillfälle att yttra sig över betänkandet Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystemen (SOU 2023:52). Kommunen lämnar synpunkter på de delar som rör arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar inom ekonomiskt bistånd.

- **Bidragsspärr.** Förslaget innebär en övervältring av kostnader från staten till kommunerna. Även om den inte väntas bli betydande vill Norrköpings kommun framhålla vikten av att konsekvenserna för landets kommuner noggrant beaktas av regeringen i den fortsatta beredningen.
- **Socialnämnder ska få tillgång till arbetsgivardeklarationer.** Kommunen ställer sig mycket positiv till förslaget.
- **Utökad uppgiftsskyldighet avseende annan fysisk person och för banker.** Norrköpings kommun anser att kommunerna i nämnda delar bör ges samma förutsättningar att arbeta mot felaktiga utbetalningar som Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Detta i synnerhet om det föreslagna systemet med administrativa sanktionsavgifter införs.

Inledande kommentarer

I beredningen av det här remissvaret har Norrköpings kommun utgått från vilka effekter de föreslagna reformerna skulle kunna medföra på kommunens arbete med utbetalningen av ekonomiskt bistånd. Andra perspektiv, som hur förslagen skulle kunna påverka de verksamheter som ansvarar för stöd i form av assistansersättning och bostadsanpassningsbidrag, eller effekter på kommunens brottsförebyggande arbete i stort, belyses inte i kommunens yttrande.

Kommunens synpunkter på betänkandet

Viktigt att analysera konsekvenserna av en bidragsspärr

Norrköpings kommun har inga synpunkter på själva förslaget att införa en bidragsspärr för personer som dömts för bidragsbrott. Kommunen vill dock betona det faktum att förändringen innebär en övervältring av kostnader från staten till kommunerna, i och med att enskilda som tidigare uppburit stöd från statliga välfärdsförmåner nu istället kan behöva ansöka om ekonomiskt bistånd för att trygga sin försörjning.

Även om antalet personer som årligen får ett beslut om en bidragsspärr kan väntas bli relativt lågt, framgår det av betänkandet att de uppskattade volymerna också är beroende av huruvida det föreslagna systemet med en administrativ sanktionsavgift införs eller ej. Av den anledningen vill Norrköpings kommun framhålla det principiellt viktiga i att regeringen i den fortsatta beredningen noggrant analyserar och tar i beaktande vilka konsekvenser som ett införande av en bidragsspärr skulle få för kommunsektorn.

Positivt att socialnämnder ska få tillgång till arbetsgivardeklarationer

Norrköpings kommun ställer sig mycket positiv till förslaget att ge kommunernas socialnämnder tillgång till de arbetsgivardeklarationer som sedan 2019 redovisas till Skatteverket på månatlig basis. Förutom att verka avskräckande mot försök att undanhålla arbetsinkomster för nämnden skulle förändringen också innebära att fler fall av felaktiga utbetalningar upptäcktes samt att storleken på enskilda återkrav minskade.

Kommunen tillstyrker också förslaget att uppgiftsutlämningen till socialnämnderna sker via systemet SSBTEK.

Utökade utredningsbefogenheter bör gälla även för kommunerna

I betänkandet ges ett antal förslag som både rör utökade möjligheter till uppgiftsinhämtning och utökade utredningsbefogenheter för Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Två av dessa förslag, om *utökad uppgiftsskyldighet avseende annan fysisk person* (avsnitt 9.6) och *utökad uppgiftsskyldighet för banker och andra penninginrättningar* (avsnitt 9.7), bör enligt kommunen införas på motsvarande sätt även för kommunernas socialnämnder.

De exempel på brottsliga upplägg riktade mot Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten som nämns i betänkandet, till exempel så kallade skenseparationer, förekommer även inom ekonomiskt bistånd. Kommunen anser därmed att den bör ges samma förutsättningar att motverka felaktiga utbetalningar som nu föreslås ges till de statliga myndigheterna.

Norrköpings kommun vill i anslutning till de här synpunkterna påpeka att utredningen i delbetänkandet föreslog att även kommunerna ska omfattas av

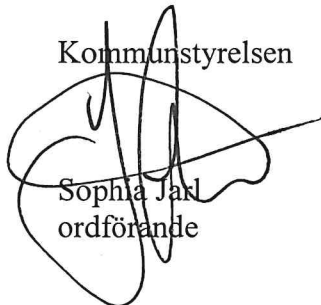
systemet med administrativa sanktionsavgifter. Det uttalade syftet med förändringen är att fler överträdelser ska mötas av en sanktion än vad som sker i dagsläget, när polisanmälningar om misstänkta bidragsbrott i de flesta fall läggs ned utan utredning. Då ett beslut om en sanktionsavgift dock förutsätter att det först kan konstateras att den enskilde gjort fel, genom att exempelvis lämna oriktiga uppgifter eller underlåta att anmäla ändrade förhållanden, kan det uppstå situationer där myndigheten misstänker men saknar möjlighet att helt slå fast att en uppgift är oriktig eller att den enskilde på annat sätt handlat klandervärt.

I dessa situationer kan myndigheten under föreslagen reglering varken besluta om en polisanmälan eller en administrativ sanktionsavgift, vilket således innebär att det uttalade syftet med förändringen går om intet. Istället kan antalet överträdelser som möts av en sanktion, i vart fall när överträdelserna gäller ekonomiskt bistånd, snarare bli färre. Utifrån det här resonemanget anser Norrköpings kommun att det därmed vore rimligt att ge utökade utredningsmöjligheter även till kommunerna. Rent principiellt kan det även anföras att ett utökat ansvar att beivra överträdelser också bör ackompanjeras av utökade möjligheter att upptäcka och konstatera sådana överträdelser.

Norrköpings kommun instämmer också i utredningens slutsatser att dessa utredningsmöjligheter bör begränsas till fall där det finns starka skäl att misstänka oegentligheter. Detta är särskilt viktigt gällande uppgiftsskyldighet avseende annan fysisk person som bör tillämpas restriktivt för att skydda den personliga integriteten.

NORRKÖPINGS KOMMUN

Kommunstyrelsen

Sophia Jak
ordförande